

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE ȘI POLITICE**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 347.763:656(478)(043.2)

GARȘTEA NINA

**REGIMUL JURIDIC AL ACTIVITĂȚII DE TRANSPORT AUTO
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Specialitatea 553.01-Drept privat (drept civil)

**AUTOREFERATUL
TEZEI DE DOCTOR ÎN DREPT**

CHIȘINĂU, 2015

Teza a fost elaborată în cadrul Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe din Moldova

Conducător științific:

COJOCARI Eugenia, doctor habilitat în drept, profesor universitar

Referenți oficiali:

BĂIEȘU Aurel, doctor habilitat în drept, profesor universitar

DANDARA Liliana, doctor în drept, conferențiar universitar

Componența Consiliului Științific Specializat:

SMOCHINĂ Andrei, **președinte**, doctor habilitat în drept, profesor universitar

CHIRTOACĂ Leonid, **secretar științific**, doctor în drept, conferențiar universitar

COJOCARU Violeta, doctor habilitat în drept, profesor universitar

CHIBAC Gheorghe, doctor în drept, conferențiar universitar

MIHALACHE Iurie, doctor în drept, conferențiar universitar

ALCAZ Tudor, doctor în economie, conferențiar universitar

Sușinerea va avea loc la 04 septembrie 2015, ora 10.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 18 553.01 – 03 la Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe din Moldova (MD-2012, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Ștefan cel Mare, 1, bir.408).

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Academiei de Științe din Moldova și la pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 09 iulie 2015.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,

CHIRTOACĂ Leonid, doctor în drept, conferențiar universitar _____

Conducător științific,

COJOCARI Eugenia, doctor habilitat în drept, profesor universitar _____

Autor,

GARȘTEA Nina _____

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.

Actualitatea și importanța temei investigate. Regimul juridic al activității transportului auto în Republica Moldova este astăzi de o actualitate stringentă atât pe plan național, cât și internațional. Pentru Europa a devenit evident că dezvoltarea eficientă a activității transportului auto este condiția fundamentală a constituirii pieții interne în Uniunea Europeană. În perspectiva integrării europene a Republicii Moldova, ajustarea legislației naționale în materia activității transportului auto la standardele europene a devenit o necesitate imperioasă.

Transportul auto reprezintă acel nucleu de legătură, care poate fi privit printr-o prismă compusă dintr-o multitudine de domenii ale vieții sociale, fără de care economia statului nu ar exista întrucât este o parte componentă a procesului de producere, desfacere, schimb și consum. Desfășurarea oricărei activități economice, indiferent de sfera de proveniență a acesteia, nu ar fi posibilă fără asigurarea ei cu transport. La momentul actual, dezvoltarea și reglementarea transportului auto în Republica Moldova, derulează într-un mod specific. Codul Civil al Republicii Moldova, reglementează doar aspectele cele mai esențiale din domeniul transportului, ce țin de încheierea, executarea și rezilierea contractului de transport, drepturile, obligațiile, responsabilitatea subiecților raportului juridic de transport cât și condiții de reziliere a contractului încheiat. Alte aspecte, mai detalizate sunt (sau urmează a fi) reglementate de acte legislative speciale, adoptate în diferite subramuri ale transportului indiferent de faptul dacă sunt sau nu sunt specificate în CC RM. De o reglementare specială se bucură transportul auto. Această subramură este reglementată de un Cod al transportului rutier și alte acte normative. Dar nici în Codul civil al RM, nici în Codul Transporturilor Rutiere al RM și nici în alte acte normative nu este reglementată activitatea economică a transportului auto, adică nu este creat un regim juridic al acesteia, mai ales în contextul economiei de piață care dispune de un colorit specific. De aceea, considerăm că merită să fie analizat acest aspect, care, are o importanță semnificativă în studiul domeniului transportului, în special a legislației cu privire la activitatea transportului auto. Legislația în domeniul transportului auto, a rămas relativ stabilă în ultimii ani, comparativ cu legislația ce reglementează alte domenii. Aceasta a și permis utilizarea în teză a analizei acesteia precum și a practicii judiciare, axate pe litigii soluționate din domeniul transportului auto, care rămân actuale și frecvente la moment.

Activitatea transportului auto, reprezintă o latură a activității economice a societății, organizată în scopul învingerii distanțelor. Prin activitatea de transport auto, se realizează deplasarea în spațiu a bunurilor sau a oamenilor în vederea satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale societății omenești. Prin transportarea de bunuri sau mărfuri, se realizează

distribuția acestora, creîndu-se conexiunea dintre punctele de ofertă cu cele de cerere și stabilindu-se o serie de legături între zone diferite de pe Terra. În ceea ce privește transportarea de persoane, prin acesta se acoperă nevoia de deplasare a indivizilor, atât în scop personal cât și particular, se stabilesc o serie de contracte între oamenii de peste tot. În zilele noastre transporturile internaționale auto au devenit efectiv o componentă tot mai importantă a strategiei desfacerii mărfurilor pe piețele externe cunoscută sub numele de logistică.

Între starea economiei mondiale și a transporturilor internaționale auto, există o legătură cauzală obiectivă. Starea transporturilor internaționale depinde de starea comerțului mondial, iar acesta din urmă depinde de starea economiei mondiale. Cu alte cuvinte, cererea de transport internațional auto este determinată de volumul (fizic) al activităților de export-import. Cererea de transport, în general, este puțin sensibilă la substituirea ei cu alte servicii, cum ar fi de pildă, telecomunicațiile și din această cauză este inelastică în raport cu evoluția prețurilor serviciilor de transport. Dacă prețurile acestor servicii cresc pe piața mondială, cererea de transport va fi foarte puțin sensibilă la această creștere și va scade foarte puțin sau chiar deloc.

Dacă pe plan mondial prețurile serviciilor de transport cresc mai repede decât prețurile mărfurilor, scopul cheltuielilor de transport va fi suportat de țările cu o elasticitate mai redusă a exporturilor și importurilor. O altă caracteristică a cererii de transport, este reacția întârziată a acesteia la creșterea prețurilor serviciilor de transport. Aceasta se explică prin faptul că țările care urmăresc să-și modifice structura exporturilor și importurilor, au nevoie de o perioadă relativ lungă de timp pentru a-și restructura industriile. Datorită mutațiilor permanente din structura exporturilor și importurilor pe plan mondial, ca și modificările în repartizarea geografică a acestora, oferta de transport cunoaște modificări continue, în sensul apariției de noi mijloace de transport mai perfecționate, specializate și mai eficiente din punct de vedere economic.

Problematika actuală a regimului juridic a activității de transport auto, în cumul cu metodologia cercetării științifice a logisticii transportului auto în calitate de fundament al eficienței realizării raportului juridic de transport, nu a constituit încă obiectul cercetărilor științifice complexe, reflectate în literatura de specialitate atât din Republica Moldova, cât și din țările vecine (România, Rusia, Ucraina).

Importanța problemei științifice constă în determinarea și fundamentarea științifică a regimului juridic al activității de transport auto în Republica Moldova, prin abordarea sistemică a cadrului legal de reglementare și a viziunilor doctrinare în domeniu, precum și în formularea unor propuneri ce vor contribui la îmbunătățirea și eficientizarea legislației în materia cercetată.

Alegerea temei a fost condiționată de o multitudine de factori. În primul rând, aceasta se datorează importanței subiectului abordat. Activitatea statală este de ne imaginat fără transport. În condițiile trecerii la economia de piață, relațiilor din domeniul transportului li se atribuie o importanță tot mai mare. O particularitate distinctă a transportului auto ca o subramură de producere materială, constă în faptul că acesta nu generează noi valori materiale și de aceea nu mărește volumul bogăției statului. Produsul finit al transportului constă în activitatea de transportare a mărfurilor și oamenilor în timp și în spațiu. De regularitatea și precizia activității întreprinderilor de transport auto, depinde ritmul și stabilitatea industriei și comerțului statului. Republica Moldova fiind încă un stat tânăr în dezvoltarea sa, nu are suficientă experiență și pot persista confuzii referitor la interpretarea unor sau altor acte legislative din domeniul transportului, de aceea în prezenta lucrare s-a încercat de a da un conținut determinant și sigur acestor norme juridice.

Sub alt aspect, autorul, participând în calitate de reprezentant în instanțele de judecată, în cumul cu activitatea didactică desfășurată în cadrul catedrei Inginerie și Management în Transport a Facultății de Inginerie, Mecanică Industrială și Transporturi a Universității Tehnice a Moldovei, s-a întâlnit cu multiple coliziuni, omisiuni și interferențe legislative. În acest context, una din orientările pe care s-au axat cercetările efectuate în lucrarea respectivă a fost elucidarea aspectelor menționate cu înaintarea propunerilor respective pentru îmbunătățirea situației existente.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare

Analizând situația de fapt și de drept, studiind materialele doctrinare și legislația în vigoare, am stabilit că la moment regimul juridic al activității transportului auto în Republica Moldova, este caracterizat de lipsa unor studii teoretice complexe la acest capitol. Ținând cont că nu există careva teorii ce s-ar expune asupra rolului și importanței regimului juridic al activității transportului auto **ne propunem spre soluționare în calitate de problemă de cercetare clarificarea următoarelor aspecte importante:** evidențierea și argumentarea rolului calității legislației în reglementarea și dezvoltarea activității economice de întreprinzător în transportul auto care, la rândul său își argumentează atribuția în dezvoltarea producției și comerțului; extinderea bazei teoretice și metodologice din domeniul logisticii transportului auto cu evidențierea rolului acesteia în rentabilizarea raporturilor juridice de transport; stabilirea problemelor existente la momentul actual în domeniul: reglementării activității transportului auto la transportarea mărfurilor și persoanelor și transportului internațional auto de normele dreptului intern, asigurării în domeniul transportului auto și nu în ultimul rând, propunerea unor modalități de soluționare a acestor probleme.

În rezultatul cercetării literaturii de specialitate ce abordează domeniul regimului juridic al activității transportului auto în Republica Moldova, constatăm că nu am găsit răspuns la un șir de întrebări. Prin studiul inițiat, pornind de la cunoștințele teoriei dreptului civil, al afacerilor și interpretarea actelor normative, încercăm a da răspuns la următoarele întrebări: ce este regimul juridic al activității de transport auto; care este natura juridică a activității de transport auto – ca activitate de întreprinzător; care este regimul juridic al mărfii și a persoanelor transportate; care sunt particularitățile regimului juridic al activității transportului internațional auto; care sunt cerințele și modalitățile de oformare legală a actelor la realizarea activității de transportare; care este calitatea reglementărilor în domeniu.

Pentru a formula răspunsurile la întrebările menționate, preconizăm a verifica dacă regimul juridic al activității de transport auto în RM, prin prisma reglementărilor existente, poate fi privită ca o activitate de întreprinzător din cadrul economiei de piață, dacă da, atunci care este esența, conținutul și particularitățile acesteia.

În vederea efectuării unei cercetări calitative și multiaspectuale, au fost stabilite următoarele repere:

- cercetarea situației de fapt și a cadrului de reglementare, identificând deficiențe și perspective de dezvoltare a activității de transport auto;
- cercetarea cadrului doctrinar din țară și din alte țări și verificarea teoriilor enunțate;
- cercetarea în ansamblu a situației reale, cadrului de reglementare și cadrului doctrinar în domeniu, identificând realizările, evidențiind lacunele și formulând propriile concluzii, precum și înaintarea unor noi idei și propuneri ce vor tinde să completeze lacunele doctrinare sau ar putea să servească ca reper teoretico-științific pentru activitățile practice.

În vederea realizării scopului propus spre cercetare, ne propunem drept sarcină realizarea și prezentarea unei abordări teoretico-științifice asupra regimului juridic al activității transportului auto, stabilirii naturii, esenței și conținutului acesteia, crearea unor concepte privind activitatea transportului auto în condițiile economiei de piață și a legiferării acestora, evaluarea rolului logisticii transportului auto, cu indicarea deficiențelor și perspectivelor de dezvoltare.

Problema de cercetare a prezentei lucrări, este elaborarea regimului juridic al activității transportului auto în Republica Moldova, printr-o abordare sistemică a acesteia în dreptul civil și al afacerilor în aspect național. Pentru prima dată, în doctrina dreptului civil se examinează regimul juridic al activității transportului auto ca o subinstituție a transportului și ca o activitate de întreprinzător. O asemenea tratare a contribuit în mod substanțial la elaborarea unei teorii generale în dreptul civil național, având drept scop să asigure o abordare științifică profundă și complexă a legislației în vigoare și practicii judiciare, pîrghiilor juridice menite să protejeze

partea lezată în drepturile sale prevăzute în contract, prin neexecutarea obligațiilor de către cocontractant.

În teza prezentată spre susținere, ne-am propus să efectuăm o analiză amplă și complexă a legislației naționale, elucidând asemănările și deosebirile dintre diferite reglementări consacrate acestei activități, precum și în comparație cu abordările unor reglementări naționale și internaționale.

Rezultatele cercetărilor ne-au permis să identificăm problemele, lacunele, carențele existente în reglementările naționale și în cele internaționale, să formulăm recomandări practice specialiștilor care desfășoară activitatea economică de întreprinzător din domeniul transportului auto și să înaintăm propuneri *de lege ferenda* pentru a perfecționa cadrul juridic național în materia în cauză.

Scopul și obiectivele tezei. Trăsătura specifică a societății umane este faptul că dezvoltarea acesteia este perpetuă. Activitatea sistemelor și mecanismelor societății sunt în dinamică și necesită o adaptare permanentă la noi valori. Nu constituie excepție de la acest fenomen nici regimul juridic al activității de transport auto, care a avut de suportat o multitudine de fluctuații, dar mai sunt rezerve care urmează a fi suplinite. Desigur nu este cazul unei redimensionări a cadrului juridic existent, ce reglementează activitatea de transport, dar indiscutabil este necesară o analiză științifică fundamentală a problemelor, interferențelor și coliziunilor legislative, cu formularea unor soluții care ar armoniza disensiunile în aceasta ramură a vieții sociale.

Scopul urmărit în prezenta lucrare, constituie evidențierea și argumentarea rolului calității legislației în dezvoltarea activității transportului auto – care, la rândul său își argumentează atribuția în dezvoltarea procesului de producere, comerțului; extinderea bazei teoretice și metodologice din domeniul logisticii transportului auto, cu evidențierea rolului acesteia în rentabilizarea raporturilor juridice de transport; stabilirea problemelor existente la momentul actual în domeniul reglementării normative a transportului internațional auto de normele dreptului intern, asigurării în domeniul transportului și nu în ultimul rând, propunerea unor modalități de soluționare a acestor probleme.

Pentru realizarea scopului propus, au fost stabilite următoarele obiective:

1. Studiarea și analiza reglementărilor diverselor mijloace de transport auto cu evidențierea factorilor ce ar duce la coroborarea sistemului național de transport.
2. Crearea unor concepte privind regimul juridic al activității transportului auto în condițiile economiei de piață și legiferarea acestora.

3. Evaluarea rolului logisticii transportului auto în eficientizarea realizării și dezvoltării raportului juridic de transport.
4. Analiza teoriei și practicii în domeniul reglementării activității transportului auto în condițiile economiei de piață din RM.
5. Studiarea practicii internaționale, în domeniul activității transportului auto, pe care, raportînd-o la situația real existentă în Republica Moldova, să înlesnească elaborarea unor strategii de soluționare a problemelor existente în domeniul transportului auto.
6. Analiza factorilor determinanți ai influenței dezvoltării statului asupra exportului de mărfuri.
7. Estimarea lacunelor existente în legislația ce reglementează asigurările în domeniul transportului auto;
8. Argumentarea propunerilor pentru îmbunătățirea sectorului legislativ ce reglementează activitatea de transport, care ar avea ca obiectiv promovarea dezvoltării ramurii respective, ce ar duce la creșterea volumelor de mărfuri transportate dinspre și spre piețele externe sau, creșterea volumului serviciilor de transport internațional auto de mărfuri acordate de companiile naționale.

Metodologia cercetării științifice. Transportul este o ramură, care a preocupat un număr impunător de cercetători și savanți. La elaborarea tezei s-a ținut cont de opiniile mai multor autori atât din țară cât și de peste hotare, opinii care de fapt, au evocat interesul față de domeniul respectiv, și care de fapt, a constituit punctul de pornire în elaborarea tezei: (Chibac Gh., Cojocari E., Băieșu A., Cimil D., Mihalache Iu., Filip Gh., Ciobanu Ionel Tonel, Manolache O., Căpățină O., Stanciu C., Pipera Gh. și alții).

Investigația pornită are la bază câteva premise majore:

1. Funcționalitatea și perspectiva de dezvoltare a economiei statului, ca o condiție de eficientizare a sistemului de transport în Republica Moldova;
2. Transportul nu poate fi funcțional și eficient dacă nu este asigurat de pilonii sistemului legislativ ai statului;
3. Reforma în vederea asigurării și consolidării pilonilor legislativi ai activității de transport, urmează să ia în calcul și experiența istorică, bunele practici ale altor state precum și, nu în ultimul rând, exigențele care derivă din actele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Autorul tezei și-a determinat obiectul investigării științifice, cadrul juridic al activității de transport auto în condițiile unui stat de drept, pentru a scoate în evidență factorii care condiționează eficientizarea sistemului legislativ, care reglementează activitatea de transport auto și care sunt modalitățile de garantare a acesteia și prin aceasta să sublinieze importanța

ocrotirii drepturilor și intereselor subiecților de drept ai activității de transport auto în condițiile unui stat de drept. Relevarea sensului tematicii selectate, valorizarea elementelor sale constitutive, uneori analiza diacronică (pe parcursul perioadelor istorice), dar și sincronică (în aspect de drept comparat), se efectuează în limitele normelor dreptului transportului.

Investigarea subiectului “Regimul juridic al activității de transport auto în Republica Moldova” este efectuat în teză prin intermediul cercetării implicațiilor procesuale, organizatorice, economice, pentru a determina criteriile de condiționare și garantare a reglementării juridice a activității de transport auto în Republica Moldova.

Analiza istorică a instituțiilor juridice, a făcut posibilă clarificarea formelor de realizare a procesului de transport precum și reglementările juridice în acest domeniu existente în epocile antică, medievală, modernă și contemporană. Reperetele cadru și standardele internaționale în domeniul reglementării juridice a activității de transport, au fost logic deduse din textul tratatelor, recomandărilor și rezoluțiilor, și în mod special, din practicile de aplicare și implementare a acestora. Utilizarea metodei comparative, a favorizat determinarea unor factori de influență a unei politici eficiente în domeniul transportului auto. Aprecierea funcționalității factorilor menționați, a fost facilitată prin *observațiile empirice în teren*, în cadrul ședințelor de judecată cât și în urma analizei practicii judecătorești în domeniul activității de transport. O parte considerabilă din premisele cu care s-a operat în teză sunt formulate și confirmate prin cercetare sociologică. Confruntarea datelor obținute în teren cu datele statistice, a permis formularea în perspectivă, a unor noi modele și mecanisme care ar asigura eficientizarea cadrului juridic al activității de transport auto al Republicii Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică. Orice proces juridic își are un anumit cerc de destinatari – titulari de drepturi și obligațiuni, care își antrenează interesele sale în vederea realizării unui scop. Rentabilitatea procesului juridic, este evaluată reieșind din nivelul în care scopul scontat a fost atins, iar necesitățile subiecților de drept – satisfăcute. Cu alte cuvinte, randamentul sistemului juridic, care orânduiește activitatea de transport auto, poate fi apreciat drept unul eficient, doar în cazul în care în urma acțiunii mecanismului juridic implementat, va predomina numărul impunător de subiecți de drept cu interese satisfăcute în baza raporturilor juridice executate, iar numărul persoanelor prejudiciate va fi nesemnificativ și aceștia vor avea posibilitatea de a-și remedia situația - drept garantat, tot prin intermediul mecanismului implementat în cadrul procesului juridic. În lucrare, este detaliat novatoriu efectul anihilării, abordării logistice a reglementării juridice a activității de transport auto (înregistrarea întreprinderii de transport auto, licențierea și certificarea activității, realizarea raporturilor juridice de transport în plan intern și internațional, asigurarea în transport și delicvența), care în

consecință, în dependență de nivelul de dezvoltare a economiei statului va influența exportul mărfurilor și locul Republicii Moldova pe piața internațională. În acest sens, o atenție deosebită se acordă impedimentelor de natură juridică, organizatorică, funcțional-procesuală, economică în abordarea aspectelor menționate anterior.

Noutatea științifică, originalitatea și rezultatele științifice principale a tezei obținute în urma investigației, se reliefează prin:

1. Tratarea multidimensională a semnificației regimului juridic al activității de transport auto (etapizat) și care sunt impedimentele și factorii care facilitează ascensiunea activității întreprinderilor de transport în R.M, prin prisma legislației în vigoare care reglementează domeniul respectiv.
2. Analiza legislației ce reglementează activitatea transportului auto în condițiile economiei de piață din RM.
3. Evidențierea rolului logisticii în reglementarea activității de transport.
4. Concretizarea cadrului normativ european și internațional la care trebuie să fie ajustată anumite segmente ale legislației naționale în domeniul transportului auto.
5. Analiza impactului transportului auto asupra mediului cu înaintarea soluțiilor juridice pentru diminuarea acestuia.
6. Conturarea unor implementări legale internaționale, cu propuneri de ajustare la acest capitol a legislației naționale în domeniul transportului durabil.
7. Identificarea diferendelor între structurile legislative emitente și executive în domeniul transportului.
8. Influența dezvoltării economiei statului asupra exportului de mărfuri.
9. Conturarea unui nou model de înlăturare a barierelor legislative și economice în activitatea de transport care stagnează realizarea raporturilor juridice de transport ce favorizează ascensiunea exportului.

Semnificația teoretică reiese din faptul că este efectuată o generalizare a cadrului juridic existent în domeniul activității întreprinderilor de transport auto în RM, în vederea stabilirii lacunelor legislative și extinderii ariei și volumului de lucru în acest domeniu; este stabilită ponderea activității de transport auto în dezvoltarea comerțului intern și internațional; este analizată dependența exportului țării de nivelul de dezvoltare a economiei statului; sunt dezvăluite problemele actuale în reglementarea juridică a activității de transport, cu propunerea soluțiilor concludente pentru remedierea acestora. Valoarea aplicativă a tezei constă în faptul că, fiind examinate problemele actuale în domeniul reglementării activității transportului auto în Republica Moldova, care în mare măsură sunt generate de nivelul de dezvoltare a economiei,

care la rândul său, afectează volumul exportului, sunt propuse soluții care de fapt sunt adaptate la situația locală. Propunerile sunt justificate prin eficiența economică a acestora și prin minimizarea efectelor nocive asupra mediului. Este argumentată necesitatea elaborării unui șir de acte legislative care ar duce la eficientizarea transportului, fiind abordată problema implementării juridice active și motivării comunității în vederea contracarării impactului transportului asupra mediului, prin substituirea treptată a acestuia cu transportul durabil, atenția asupra cadrului legislativ al căruia în alte țări este de o amploare semnificativă.

Valoarea aplicativă a lucrării. Lucrarea a fost realizată la Institutul de Cercetări Juridice și Politice, succesor al Institutului de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei, la specialitatea 553.01 – Drept privat (drept civil). Conținutul lucrării a fost publicat în diferite articole științifice și conferințe internaționale la care a participat autorul. Astfel, unele aspecte de bază ale tezei de doctorat au fost comunicate și discutate la conferințe internaționale din România, Sibiu și Republica Moldova. Principalele teze ale lucrării sunt incluse în publicațiile realizate de autor: 1. „Reglementarea juridică a aplicării perioadei de probă”, Conferința Internațională, Universitatea Alma Mater, Sibiu 2011; 2. “Analiza desfășurării activității de transport în conformitate cu prevederile legislației RM”, Strategii de Management Inginerie și Tehnologii în Transporturi, 2006; 3. „Procedura licențierii activității de transport în Republica Moldova, Conferința jubiliară tehnico-științifică a colaboratorilor, doctoranzilor și studenților consacrată celei de-a 40-a Aniversări a Doctoranturii UTM, vol.2, 2006; 4. „Reglementarea raportului juridic de transport de legislația RM”, Conferința Științifică a Academiei de Transport a RM.; 5. „Tranzacțiile economice tenebre în sistemul de transport”, Sisteme de transport și logistică, Evrica, 2007; 6. „Administrarea publică în sistemul de transport”, Sisteme de transport și logistică, Evrica, 2007; 7. „Caracteristica infracțiunilor din domeniul transporturilor”; Sisteme de transport și logistică, Evrica, 2007; 8. „Răspunderea civilă contractuală și delictuală în transporturi internaționale”, Sisteme de transport și logistică, Evrica, 2007; 9. „Formele de manifestare a evaziunii fiscale și tipologia răspunderii”, Conferința anuală a studenților, masteranzilor, doctoranzilor, 2008.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere. În procesul de cercetare au fost obținute următoarele rezultate:

1. S-a determinat natura, esența, conținutul regimului juridic al activității economice de întreprinzător al transportului auto din Republica Moldova și al regimului juridic al mărfii transportate.

2. S-a formulat definiția regimului juridic al activității economice de întreprinzător al transportului auto, prin care se înțelege totalitatea normelor de drept ce reglementează această activitate în Republica Moldova.

3. S-a formulat definiția activității economice de întreprinzător al transportului auto, care se consideră activitatea de transportare a mărfurilor sau pasagerilor, bagajelor, desfășurată de persoane fizice sau juridice - proprietari sau utilizatori ai mijloacelor de transport auto, efectuată în baza unei licențe sau patente, având autorizație de la organele publice în scop de profit.

4. S-a determinat domeniul de aplicare a reglementărilor privind activitatea economică de întreprinzător al transportului auto, evidențiindu-se că acestea urmează a fi completate, modificate și perfectate.

5. S-au identificat formele de reglementare a activității economice de întreprinzător al transportului auto, evaluându-se eficacitatea acestora prin indicarea deficiențelor și perspectivelor de dezvoltare.

6. S-a evaluat cadrul normativ al activității transportului auto din Republica Moldova, cu indicarea perspectivelor de dezvoltare și recomandărilor metodologice și de reformă legislativă ce urmează a fi realizate, indicându-se drept necesitate urmarea practicii europene de reglementare, adoptarea reglementărilor în dependență de tipurile de transport auto, circuitul intern sau extern, genurile de activități și în dependență de transportarea mărfurilor sau persoanelor.

Implementarea rezultatelor științifice se materializează prin faptul că recomandările formulate servesc ca reper în elaborarea cursului de studiu de drept civil și al afacerilor, la elaborarea manualelor pentru studenți și masteranzi, elaborarea broșurelor și materialului informativ pentru persoanele vizate, în vederea dezvoltării deprinderilor de stabilire a regimului juridic al activității transportului auto.

Aprobarea rezultatelor științifice. Teza a fost elaborată în Institutul Cercetări Juridice și Politice, succesorul Institutului Istorie Stat și Drept al Academiei de Științe din Moldova, în cadrul căruia au fost aprobate opiniile și constatările științifice expuse. Lucrarea a fost recomandată pentru a fi discutată, aprobată la Seminarul de Profil din cadrul Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe din Moldova, la specialitatea 553.01 – Drept privat (drept civil).

Unele teze din lucrare au fost prezentate la conferințe internaționale:

1. „Reglementarea juridică a aplicării perioadei de probă”, Conferința Internațională, Universitatea Alma Mater, Sibiu 2011; 2. “Analiza desfășurării activității de transport în conformitate cu prevederile legislației RM”, Strategii de Management Inginerie și Tehnologii în

Transporturi, 2006; 3. „Procedura licențierii activității de transport în Republica Moldova”, Conferința jubiliară tehnico-științifică a colaboratorilor, doctoranzilor și studenților consacrată celei de-a 40-a Aniversări a Doctoranturii UTM, vol.2, 2006; 4. „Reglementarea raportului juridic de transport de legislația RM”, Conferința Științifică a Academiei de Transport a RM.; 5. „Tranzacțiile economice tenebre în sistemul de transport”, Sisteme de transport și logistică, Evrica, 2007 etc.

Publicații la tema tezei.

Cercetările realizate de autor, concluziile și recomandările au fost reflectate în 19 articole publicate în revistele acreditate de CNAA:

Articole în reviste științifice:

1. N. Garștea. Non-performance of obligations – condition of application of parties civil legal liability under the transportation and shipping contract. În: Law and politology: Periodical scientific journal, nr 28, 2014, pag. 11-15. (0,4 c.a.).

2. N.Garștea. Contingenta expeditorului la transportarea auto a mărfurilor, cu organele vamale și răspunderea juridică a acestora. În: Studii juridice universitare, nr. 1-2, 2014, pag. 239-248. (0,6 c.a.).

Publicații la conferințe științifice naționale și internaționale:

3. Garștea N. Asigurarea juridică a activității de transport. În: Analele ATIC 2007-2008. VI (XII), Chișinău: Academia de Transporturi Informatică și Comunicații, 2009, p. 278-281. (0,2 c.a.).

4. Garștea N. Reglementarea juridica a aplicării perioadei de probă. În: Tezele conferinței științifice internaționale. Sibiu: Universitatea Alma Mater, 2011.

5. Garștea N. Analiza juridica a funcționarii portului internațional liber Giurgiulesti. În: Tezele conferinței științifice internaționale “Transport: economie, inginerie și management”. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2009, p. 181-185. (0,2 c.a.).

6. Garștea N., Guber Iu. Выбор автомобилей для грузовых перевозок. În: Tezele conferinței științifice internaționale “Transport: economie, inginerie și management”. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2009, p. 204-210. (0,3 c.a.).

7. Garștea N. Răspunderea civilă contractuală și delictuală în transporturi internaționale. În: Tezele conferinței științifice internaționale „Sisteme de transport și logistică”. Chișinău: Academia de Transporturi Informatică și Comunicații, 2007, p. 270-273. (1,5 c.a.).

8. Garștea N. Tranzacțiile economice tenebre în sistemul de transport. În: Tezele conferinței științifice internaționale „Sisteme de transport și logistică”. Chișinău: Academia de Transporturi Informatică și Comunicații, 2007, p. 228-231. (1,5 c.a.).

9. Garștea N. Administrarea publică în sistemul de transport. În: Tezele conferinței științifice internaționale “Sisteme de transport și logistică”. Chișinău: Academia de Transporturi Informatică și Comunicații, 2007, p. 242-246. (2 c.a.).

10. Garștea N. Caracteristica infracțiunilor din domeniul transporturilor. În: Tezele conferinței științifice internaționale Sisteme de transport și logistică. Chișinău: Academia de Transporturi Informatică și Comunicații, 2007, p. 247-251. (0,2 c.a.).

11. Garștea N. Problematika realizarii raportului juridic de transport și expediere. În: Tezele conferinței naționale științifico-practică cu participare internațională „Transport:

economie, inginerie și management”. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2010, p. 199-200. (0,2 c.a.).

12. Garștea N. Cercetarea criminalistică a urmelor mijloacelor de transport. În: Tezele conferinței naționale științifico-practică cu participare internațională „Transport: economie, inginerie și management”. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2011, p. 58-61. (0,2 c.a)

13. Garștea N. Influența dezvoltării economiei și legislației statului asupra exportului în R.M. În: Tezele conferinței naționale cu participare internațională „Provocări pentru știință și cercetare în perioade de criză”. Ed. VII-a Universitatea Alma Mater, Sibiu, 2013, p. 43-45. (0,2 c.a.).

14. Garștea N. Sistem legislativ performant – Premisa dezvoltării transportului durabil în R. M. În: Tezele conferinței naționale cu participare internațională „Provocări pentru știință și cercetare în perioade de criză”. Ed. VII-a Universitatea Alma Mater Sibiu, 2013, p. 46-50. (0,3 c.a.).

15. Garștea N. Formele de manifestare a evaziunii fiscale și tipologia răspunderii. În: Tezele conferinței Tehnico-Științifice a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților. Vol. II, Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2008, p. 249-251. (0,2 c.a.).

16. Garștea N. Analiza desfășurării activității de transport în conformitate cu prevederile legislației Republicii Moldova. În: Tezele conf. a II-a practico-științifică „Strategii de Management Inginerie și Tehnologii în Transporturi”. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 2006, pag. 273-280. (0,25 c.a.).

17. Garștea N. Procedura licențierii activității de transport în Republica Moldova. În: Tezele conferinței jubiliare Tehnico – Științifice Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților. Volumul 2. Chișinău : Universitatea Tehnică a Moldovei, 2006, p. 174-177. (0,2 c.a.).

18. Garștea N. Reglementarea raportului juridic de transport de legislația RM. În: Tezele conferinței Științifice Interuniversitare. Chișinău: Academia de Transporturi Informatică și Comunicații, 2007. (0,25 c.a.).

19. Garștea N. Importanța instruirii juridice în pregătirea studenților - transportatori. În: Tezele conf. Științifice Interuniversitare „Modernizarea învățământului superior în contextul integrării europene”. Chișinău: Academia de Transporturi Informatică și Comunicații, 2007, pag. 330-334. (0,2 c.a.).

Volumul și structura tezei. Teza este structurată în: introducere, trei capitole ce cuprind 18 paragrafe, urmate de sinteza rezultatelor obținute, concluzii și recomandări, bibliografie, anexe și declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului, anexe.

Cuvinte cheie: regim juridic al activității de transport auto, activitate de întreprinzător auto, transport auto, transport auto de mărfuri, transport auto de persoane, transport auto de bagaje, contract de expediere, logistica în transport auto, asigurări de transport auto, etc.

Conținutul tezei

Introducerea constituie o caracteristică generală a problemei cercetate și o inițiere în studiu, sunt evidențiate problemele fundamentale ce țin de dezvoltarea detaliată a scopului și obiectivelor enunțate.

În Capitolul 1: DESCRIEREA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL REGIMULUI JURIDIC AL ACTIVITĂȚII DE TRANSPORT AUTO, autorul evidențiază viziunile cercetătorilor științifici din domeniul dreptului transporturilor și dreptului transportului auto, accentuează diferite opinii referitoare la dreptul transporturilor ca ramură de drept și a dreptului transportului auto ca instituție de drept. Printre cercetători, în Republica Moldova se evidențiază: Gh.Chibac în mai multe publicații [1, p.5; 2, p. 7] și A.Bloșenco [3, p. 99-132] în manualul de Drept civil, partea specială”, Mihalache Iu. [4, p.151]. Autorul, de asemenea a adus o contribuție în acest sens. Ca punct de reper, a servit publicația științifică: Analiza desfășurării activității de transport în conformitate cu prevederile legislației Republicii Moldova” [5, p.273-280]. Prezența unor surse științifico-practice în acest domeniu devine absolut indispensabilă. Cu atât mai mult că în cadrul facultăților de drept a universităților din republică, se studiază disciplinele Dreptul transporturilor, Dreptul civil și Dreptul afacerilor, în care activitatea economică de întreprinzător, contractul de transport auto de mărfuri, pasageri și bagaje este abordat sub diferite aspecte, iar pentru o asimilare mai reușită a cunoștințelor respective de către studenți și masteranzi, se impune elaborarea unor manuale, monografii și articole științifice la tema dată.

În literatura de drept română, sunt abordări specifice ale activității de transport auto. Astfel, ansamblul activităților de organizare și efectuare a deplasării în spațiu și timp a persoanelor fizice, bagajelor și mărfurilor cu mijloace de transport specific căilor de comunicație, precum și a activităților conexe transportului, în scopul satisfacerii nevoilor și cerințelor materiale și spirituale ale colectivității naționale, constituie activitatea economică de transport [6, p. 4]. Se consideră că prin activitatea de transport, nu se crează bunuri materiale concrete, nu se crează noi valori de întrebuințare, ci efecte utile, care constau în deplasarea mărfurilor în spațiu. Valoarea de întrebuințare realizată prin transport prezintă o caracteristică specifică, în sensul că “ea se consumă chiar în timpul procesului de transport, iar la finele transportului, nu avem o marfă nouă cu caracteristici noi, ci aceeași marfă, deplasată în alt loc” [7, p.12]. Dar valoarea acestei marfi va crește echivalent cu valoarea costului serviciilor de transportare [8, p. 8]. În paragraful doi autorul evidențiază opiniile cercetătorilor științifici referitoare la regimul juridic al activității de transport auto. În concluzie autorul accentuează, că

în doctrina juridică autohtonă, lipsește un comentariu sau un studiu științific realizat în scopul identificării unei accepțiuni unice a noțiunii de ”legislație în domeniul activității de transport auto”. Cum s-a menționat anterior, izvorul doctrinar principal este lucrarea: ”Dreptul transporturilor” [9, p.170]. Situația dată, este determinată în viziunea noastră, în primul rând, de faptul că nu există definiții științifice și legale în acest sens. Considerăm că abordarea acestei probleme, e necesar a fi startată cu definirea noțiunii de „lege”, care în cadrul analizei teoriei este definită în sens larg (lato sensu) sau în sens restrâns (stricto sensu).

Autorul analizează legislația transporturilor auto ca obiect de cercetare științifică contemporană, evidențiind și viziunile diferitor cercetători științifici din domeniu, cum ar fi opinia autorului Nicolae Ioan Vrîncean, conform căreia legile adoptate de Parlament, convențiile, acordurile, uzanțele constituie izvoare ale dreptului transportului, ce reglementează relațiile ce apar în domeniul transporturilor [10, p. 349] etc.

În rezultatul cercetărilor, autorul formulează următoarea definiție a conceptului de legea transporturilor: *actul normativ adoptat de organul legislativ suprem al statului, destinat reglementării relațiilor social-juridice în domeniul transporturilor. La această definiție autorul s-a referit în detalii în articolul științific: “Sistem legislativ performant - Premisa dezvoltării transportului durabil în R. Moldova”, [11, p.46-49]. Se analizează și reglementările activității transportului internațional auto de către normele dreptului intern și internațional.*

Problema științifică soluționată prin prezentul capitol se referă la stabilirea naturii juridice și corelației dreptului transporturilor, cu dreptul transportului auto atât la nivel național, cât și internațional, caracterizarea actelor normative, dezvoltarea acestora, stabilirea perspectivelor de reglementare a activității transportului auto, analiza abordărilor doctrinare identificând lacunele și perspectivele de cercetare. Din punct de vedere doctrinar, regimul juridic al activității transportului auto din RM, rămîne a fi un domeniu neexplorat teoretico-științific, atât la nivel național, cât și internațional, datorită schibărilor din societate, oamenii sunt mai preocupați de elaborarea reglementărilor decât de teoretizarea problemei.

În Capitolul II: FUNDAMENTAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LEGALĂ A REGIMULUI JURIDIC AL ACTIVITĂȚII DE TRANSPORT AUTO se prezintă ca un reper teoretic, care cuprinde compartimentele ce se referă la fundamentarea științifică și legală a activității de transport auto, stabilirea naturii juridice ale acestei activități. Autorul analizează sistemul legislației în transportul auto: structură (conținut) și funcționare. O deosebită atenție se acordă rolului licențierii și autorizării în realizarea activității de transport auto. În acest context autorul cercetează și evidențiază particularitățile activității transportului auto internațional de marfuri, pasageri și bagaje. Sunt evidențiate particularitățile activității transportului auto de mărfuri

național și cele ale activității transportului auto de mărfuri internațional. Aici, o deosebită atenție se acordă regimului juridic al mărfii transportate, se evidențiază opiniile doctrinare, în care se expune că activitatea transportului auto de mărfuri este de natură comercială. În concepția legislației din România, comercialitatea, este atribuită întreprinderii de transporturi. Se cere deci, ca transportările, constând în deplasarea de persoane sau de bunuri să se desfășoare în mod organizat, sistematic, durabil, formând obiectul statutar de activitate al agentului economic specializat în domeniu [12, p.38]. Sfera comercialității transporturilor, analizate ca acte obiective de comerț, este cuprinzătoare. În sensul arătat, jurisprudența a reținut că legiuitorul comercial enumerând întreprinderile de transport ca acte de comerț, a înțeles a socoti ca acte obiective de comerț toate actele care servesc a constitui o asemenea întreprindere, a o exploata sau lichida, considerând ca obligațiuni de natură comercială, toate obligațiunile care derivă din întreg acest complex de acte [13, p.44]. Comercialitatea poate fi identificată de asemenea, în conformitate cu principiul accesorialității, dacă deplasarea, incidentială, constituie un fapt complex al unei operațiuni principale care prezintă indiscutabil natura comercială.

O altă opinie [14, p.2], pe care o susține autorul, se configurează în condițiile economiei de piață, care a debutat atât în România, cât și în Republica Moldova, începând cu anii 1990 - 1991, accesul la activitatea de transporturi beneficiază în principiu de libertate. Supravețuirea unor monopoluri deghizate sub formă de societăți comerciale, constituie excepții în curs de restrângere. În concordanță cu tendința de dezvoltare a fost adoptată în Republica Moldova, Legea Cu privire la antreprenariat și întreprinderi. Nr. 845-XII din 13 ianuarie 1992. În: Monitorul Parlamentului, 28.02.1994, nr. 2. [15]. Premisele arătate, au avut ca rezultat înființarea de numeroase întreprinderi private în acest sector de activitate. De aceeași opinie este și savantul Ciobanu I. T., care foarte clar a definit că: ”ansamblul activităților de organizare și efectuare a deplasării în spațiu și timp a persoanelor fizice, bagajelor și mărfurilor, cu mijloace de transport specific căilor de comunicații, precum și a activităților conexe transportului, în scopul satisfacerii nevoilor și cerințelor materiale și spirituale ale colectivității naționale, constituie activitatea economică de transport”. Activitatea comună de producție în societate, pentru realizarea bunurilor, material și spiritual, presupune cu necesitate, pe de o parte cooperarea în muncă, iar pe de altă parte, diviziunea muncii. Cooperarea și diviziunea muncii în cadrul unui sistem social global reprezintă totalitatea activităților economice, istoricește constituite și alcătuite în sistem, prin care se definește economia națională [16, p.4].

Tot în acest capitol autorul demonstrează rolul și importanța asigurărilor în activitatea transportului auto. Deși, încrederea în sistemul de asigurări scade, iar oamenii consideră asigurările ca o metodă de scoatere a banilor din populație fără a reîntoarce nimic în schimb, mai

ales, ideea dată se referă la asigurarea obligatorie, care e percepută de unii oameni ca taxă suplimentară care nu e bună de nimic, totuși autorul consideră că asigurările joacă un rol important în activitatea de transport auto. Aceasta se explică prin faptul că transportul auto este un mijloc de pericol sporit. Despre abordarea conceptuală asupra acestei probleme, autorul s-a referit în articolul: „Asigurarea juridică a activității de transport”[17, p.46].

Problema științifică soluționată. Generalizînd expunerea asupra acestui capitol, autorul stabilește ca rezultat al cercetării realizate, definierea activității transportului auto drept o activitate economică de întreprinzător cu scop de profit. Evidențiază particularitățile reglementărilor activității transportului auto, la transportarea de mărfuri, pasagerilor și bagajelor, se evidențiază particularitățile regimului juridic al mărfii transportate, precum rolul și importanța asigurărilor în activitatea transportului auto.

Capitolul III, intitulat REGLEMENTAREA MECANISMULUI REALIZĂRII ACTIVITĂȚII DE TRANSPORT AUTO, este dedicat studiului asupra metodologiei cercetării științifice a logisticii transportului auto, ca fundament al eficienței realizării activității de transport auto, în care autorul demonstrează că și reglementarea activității transportului rutier național și internațional are o importanță deosebită. Autorul evidențiază problemele mecanismului realizării activității de transport și expediere prin prisma aplicării și respectării legislației în domeniul transporturilor auto. Aici se analizează particularitățile raportului juridic dintre expeditor cu organele vamale, răspunderea juridică a părților în baza contractului de transport și expediere. În ceea ce privește denumirea utilizată pentru acest tip de contracte, în literatura de specialitate, majoritatea autorilor au optat pentru formularea - contract de expediție de mărfuri. O altă variantă folosită pentru acest tip de contracte, preluată din doctrina franceză, este cea de - contract de comision pentru transport. La toate aspectele de cercetare, referitoare la problemele abordate autorul s-a axat mai detaliat în articolul științific: Reglementarea raportului juridic de transport de legislația Republicii Moldova[18, p.330-334].

Neexecutarea clauzelor contractuale atrage răspunderea juridică civilă. Autorul a stabilit că în doctrină, sunt opinii diferite privind răspunderea juridică civilă. Astfel, unii autori consideră că răspunderea juridică civilă, este acea sancțiune aplicată față de delict, sub forma impunerii unei obligații juridico-civile reglementate, sau lipsirea de un drept civil ce-i aparține, dat fiind faptul că este o formă a răspunderii juridice, ce constă în obligația pe care o are orice persoană de a repara prejudiciul pe care l-a cauzat alteia, sancțiune specifică, ce constă în privarea persoanei de patrimoniu fără acordarea compensației [19, p.1-2]. Cojocari E. consideră că răspunderea juridică civilă este o formă a răspunderii juridice, care se folosește ca mijloc de apărare a drepturilor subiective civile, precum și ca un mijloc de executare forțată a obligațiilor

contractuale [20, p.25]. De aceeași părere este și autorul Pompil Drăghici, care consideră că răspunderea civilă este o formă a răspunderii juridice, care constă într-un raport de obligații în temeiul căruia, o persoană este îndatorată să repare prejudiciul cauzat alteia prin fapta sa, ori, în cazurile prevăzute de lege, prejudiciul pentru care este răspunzător. Autorul susține opiniile că răspunderea juridică civilă este o formă a răspunderii juridice, care se folosește ca mijloc de apărare a drepturilor subiective civile, precum și ca un mijloc de executare forțată a obligațiilor contractuale [21, p.270-273].

Examinînd formele prejudiciului, autorul acordă atenție deosebită venitului ratat. Această noțiune este utilizată și în alte state. În Federația Rusă, deși noțiunea de venit ratat a fost reglementată doar din 1994, există definiții și argumentări foarte convingătoare la acest compartiment. Astfel, prin Hotărîrea Plenului Judecătorei Supreme a Federației Ruse nr.6/8 din 1 iulie 1996 „Despre unele probleme legate de anexa părții I a Codului civil al Federației Ruse” [22], s-a stabilit că în calitate de venit neobținut, pot fi considerate doar acele venituri neobținute pe care creditorul le confirmă prin calcule bine fundamentate, care au fost folosite la înlăturarea neajunsurilor, la acordarea diferitelor servicii, la încheierea altor contracte etc. Considerăm că acest criteriu este asemănător cu regula despre „prejudiciile presupuse”, din dreptul anglo-american și francez, care pornește de la faptul că activitatea comercială normală este un lucru cert pentru participanți și aceștia pot să prevadă consecințele obișnuite [23]. O deosebită atenție se acordă factorilor de influență și perspectivelor de dezvoltare a legislației ce reglementează activitatea transportului auto în Republica Moldova. În acest sens autorul se pronunță mai detaliat în materialele unei conferințe științifice internaționale de la Sibiu [24, p.43-46].

Problema științifică soluționată. În capitolul dat, se rezumă la evaluarea cadrului de reglementare și realizare a regimului juridic a activității transportului auto în Republica Moldova, rolul logisticii transportului auto ca fundament al eficienței realizării activității de transport auto, identificarea deficiențelor și perspectivelor de dezvoltare, indicând ca necesitate în acest sens următoarele: definitivarea regimului juridic al activității transportului auto; adoptarea reglementărilor activității transportului auto, reglementările voluntare și tehnice, creșterea și înăsprirea răspunderii juridice a părților în baza contractului de transport și expediere.

Lucrarea cuprinde anexe ce elucidează date statistice care reflectă dezvoltarea și reglementarea activității economice al transportului auto.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma analizei și generalizării materiei au fost obținute următoarele rezultate materializate prin formularea concluziilor.

1. Transportul auto ocupă un loc predominant în activitatea de transportare a mărfurilor și pasagerilor în Europa. Volumul total al bunurilor (atât cele destinate pieței interne, cât și cele care tranzitează) transportate din Uniunea Europeană este de aproximativ 408 mln. tone, din care majoritatea bunurilor (aprox. 308 milioane tone) sunt transportate cu transport auto. Pentru perioada 2020-2025, previziunile conservatoare anticipează o creștere la aproximativ 850 de milioane de tone a volumului de bunuri transportate. Având în vedere experiența celorlalte țări UE, lipsa realizării unei strategii intermodale de transport în RM, va conduce la o pondere și mai mare a bunurilor transportate pe căi rutiere în volumul total de bunuri transportate prin RM. Estimările menționează un total de aproximativ 650 de milioane de tone în 2020, bunuri transportate pe căi rutiere, total ce reprezintă un volum de bunuri mai mult decât dublul transportului rutier din prezent.

2. Pentru a fi eficient și competitiv, transportul intermodal necesită volum și frecvență. Astfel, este necesară o concentrare a comerțului, traficului și transportului de bunuri. Acest fapt în sine necesită transformarea unui număr limitat de locații în centre intermodale. Datorită faptului, că impactul negativ asupra mediului este mai redus în transportul intermodal decât în transportul rutier, companiile private, în special companiile multinaționale, au din ce în ce mai multă nevoie de soluții intermodale de transport. În plus, la nivel UE, transportul rutier este afectat din cauza lipsei tot mai acute de șoferi de camion, fapt ce forțează companiile de transport să caute alte soluții pentru a -și deservi clienții.

3. Regimul juridic al activității transportului auto în Republica Moldova, este un domeniu neexplorat teoretico-științific. Principalele probleme care sunt abordate în literatura juridică de specialitate în mare parte se reduc la abordarea Dreptului transporturilor în general și noțiunii de dreptul transportului auto, contractelor utilizate în acest domeniu. Instituția regimului juridic al activității transportului auto, este o instituție importantă și complexă reieșind din multitudinea de servicii, profund dependentă de mediul tehnic a mijloacelor de transport auto și de evoluțiile social – economice, ea fiind caracterizată de un dinamism avansat. Dinamicitatea instituției influențează atât cadrul de reglementare, cât și abordările teoretice. Considerăm că cercetarea instituției date este o necesitate atât pentru structurile statale, private, cât și pentru teoreticieni, acestea urmînd să vină cu analize și propuneri concrete.

Recomandări de abordare

1. La o analiză atentă a actelor normative cu caracter general, ce conțin dispoziții incidente pieței serviciilor de transport, se poate observa că acestea prezintă multe dispoziții desuete și insuficient conturate și adaptate realităților economice actuale. Mai mult, actele normative menționate în lucrare nu sunt armonizate decât într-o foarte mică măsură cu legislația europeană. Deși în ultimii ani, au fost adoptate o serie de acte prin care s-a urmărit alinierea legislației Republicii Moldova la standardele occidentale (legislația privind administrația publică locală și cu privire la serviciile publice de gospodărie comunală), acte în care se reflectă principiile de bază ale dreptului comunitar, mecanismele de implementare a acestora poartă un caracter mai mult declarativ.

2. Unul dintre cele mai importante acte normative din domeniu este Codul transporturilor rutiere. Aceasta stabilește un cadru juridic unitar, privind înființarea și organizarea serviciilor publice de transport auto a bunurilor și pasagerilor în Republică și în unitățile administrativ-teritoriale, precum și monitorizarea și controlul funcționării acestora, inclusiv pentru serviciul de transport public local. Potrivit Codului, serviciile publice de transportare a pasagerilor trebuie prestate de către operatori specializați – agenți economici autorizați să presteze servicii publice de gospodărie comunală, în condițiile stabilite de autoritățile administrației publice locale. Codul stabilește principiile și condițiile organizării și funcționării serviciilor publice în republică, precum și atribuțiile și responsabilitățile în domeniu atât ale autorităților administrației publice centrale, cât și ale autorităților administrației publice locale. Însă, Codul nu reglementează activitatea economică de transport auto în condițiile economiei de piață.

3. Drept urmare a efectuării investigației complexe a regimului juridic al activității de transport auto, prin prisma analizei cadrului legal, al doctrinei de specialitate și a practicii judiciare în domeniu putem formula următoarele concluzii generale și recomandări:

- Prin activitatea economică de transport auto, trebuie să se înțeleagă activitatea legală de întreprinzător, cu scop de profit care cuprinde totalitatea de servicii de transportare a pasagerilor, bagajelor și mărfurilor prin intermediul transportului auto în baza unor contracte care au fost încheiate cu respectarea dispozițiilor legale referitoare la ele.
- Pentru ca activitatea economică de transport auto, să se considere legală, ea trebuie să fie supusă licențierii, certificării și autorizării. Activitatea transportului auto internațional de pasageri și bagaje, deși dispune de multe tangențe comune cu transportul auto urban de pasageri și bagaje, totuși are și multe particularități specifice. Pentru a-și desfășura legal activitatea, transportul auto internațional de pasageri și bagaje are nevoie nu numai de licență dar și de o autorizație specială, eliberată de Ministerul Transporturilor și

Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova. Autorizația reprezintă un document de strictă evidență (un formular) căruia i se atribue seria și numărul de ordine, dar care conține și particularități prevăzute de legislația internațională.

Recomandări legislative

1. Am susținut necesitatea adoptării unui nou Cod al transportului auto. Am contribuit cu propuneri *de lege ferenda* la crearea Noului cod – Codul Transporturilor Rutiere. Legislația în vigoare prevede că mijloacele de transport, pot fi atât în proprietate privată cât și în proprietate publică. Spațiul ruter în conformitate cu art. 127 al Constituției RM este doar în proprietate publică. Activitatea de transportare și activitățile conexe acestora în condițiile economiei de piață este cu scop de profit. Deci, toate aceste subtilități trebuie să servească drept repere la reglementările propuse.

2. Dat fiind faptul, că în denumirea codului un element important este noțiunea de „rutier”, ar fi necesar ca acest cod să conțină reglementări cu privire la spațiul rutier. Este necesar să se stabilească taxele pentru utilizarea spațiului rutier în dependență de apartenența dreptului de proprietate asupra mijloacelor de transport și a activităților de întreprinzător cu sau fără scop de profit.

3. S-a propus de a completa și modifica Articolul. 5 al Codului transporturilor rutiere – (1) În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:
După cum urmează: *Activitatea economică de întreprinzător a transportului rutier – se consideră activitatea legală, de a presta servicii de transportare a mărfurilor, pasagerilor și bagajelor cu scop de profit;*

rutier - ceea ce ține de drumuri și șosele, iar transport rutier este acel transport care se face pe șosele;

Transport rutier – este subramura economiei naționale ce cuprinde totalitatea mijloacelor de transport rutier, care asigură circulația de bunuri și persoane pe drumuri și șosele.

Transportare – se consideră serviciile acordate de mijloacele de transport rutier, privind deplasarea (în sens de - a căra, a duce, a purta) bunurilor sau/ și persoanelor dintr-un loc sau altul. Serviciile se efectuează în temeiul unui contract prestări de servicii întocmit în conformitate cu reglementările Codului civil al Republicii Moldova, precum și prevederile prezentului cod. Iar în cazul efectuării serviciilor internaționale de transportare se va ține cont și de prevederile legale a tratatelor internaționale la care RM a aderat și a legislației statului pe teritoriul căruia se deplasează mijlocul de transport rutier.

4. S-a considerat necesar, că însăși Codul transporturilor rutiere să fie aprobat concomitent cu anexele care cuprind Regulamentele arătate la articolul 3 al codului, în caz contrar acesta nu va putea fi pus în aplicare, deoarece Regulamentele arătate în acest articol, practic sunt mecanismul de implementare a Codului.

5. S-a propus completarea Codului cu reglementări mai concrete în ceea ce privește natura juridică a activității economice de întreprinzător privind transportarea de mărfuri, persoane, bagaje precum și activitățile conexe acestora cu scop de profit. Deoarece transportarea mărfurilor, persoanelor, bagajelor, contra cost, nu este altceva de cât o activitate de întreprinzător cu scop de profit, iar în cod, este important ca să se reglementeze expres ce parte are dreptul să și-o includă întreprinzătorul în costul de transportare și alte activități conexe care să constituie profitul acestuia. Expres trebuie să se stabilească costul în cazul utilizării proprietății publice și cel al proprietății private pentru ca poporul să dispună de o claritate și transparență.

Recomandări de aplicare

a. S-a propus cu titlu de recomandare completarea Codului transporturilor rutiere cu capitole ce ar reglementa relațiile agenților economici cu organele ce dirijează spațiul rutier.

b. În vederea formării unei categorii noi de agenți economici participanți la relațiile activității economice din transportul auto în condițiile economiei de piață, recomandăm instituțiilor universitare să instituționalizeze masterate de perfecționare, ce ar oferi atât cunoștințe tehnice, economice dar și juridice, ceea ce ar determina formarea unor profesioniști calitativi și responsabili.

BIBLIOGRAFIE

1. Chibac Gh. Comentariul Codului Civil al R.M. În: Buletinul Curții de Apel Economice și Inspectoratul Fiscal Principal de pe lângă Ministerul Finanțelor, 2004, nr.9, p.5.
2. Chibac Gh. Contractul de transport. Dispoziții generale cu privire la transport. În: Buletinul Curții de Apel Economice și Inspectoratul Fiscal Principal de pe lângă Ministerul Finanțelor, 2004, nr.4, p. 7.
3. Bloșenco A. Drept civil. Partea specială. Chișinău: Cartdidact. 2003, p. 99-132.
4. Mihalache Iu. Dreptul transporturilor. Chișinău: Pontos. 2012, p. 151.
5. Garștea N. Analiza desfășurării activității de transport în conformitate cu prevederile legislației Republicii Moldova”. În: Strategii de Management Inginerie și Tehnologii în Transporturi. Tezele Conferinței a II-a practico-științifică din 27 octombrie 2006. Chișinău, Universitatea Tehnică a Moldovei, 2006, p. 273-280.
6. Ciobanu I. T. Dreptul transporturilor. București: ACTAMI. 2000, p. 4.
7. Holan A. Transporturi, expediții și asigurări internaționale. București: Did și Ped. 1975, p.12.
8. Alexa C., Pencea R. Transporturi, expediții, asigurări. București: Did și Ped. 1980, p. 12.
9. Mihalache Iu. Dreptul transporturilor. Chișinău: Pontos. 2012, p. 170.
10. Vrâncean N. Dreptul transporturilor. Brașov. 2007, p. 340.
11. Garștea N. Sistem legislativ performant - Premisa dezvoltării transportului durabil în Republica Moldova, Sibiu. 2013, p. 46-49.
12. Căpățină O. Transmiterea dreptului de proprietate asupra mărfii vândute. În: Revista economică, 2010, nr. 4, p.38.
13. Cristoforeanu E. Decizia nr.1919. Curierul Judiciar, nr. 1, 1930, p. 44
14. Căpățină O., Stancu Gh. Dreptul transporturilor. București: LUMINA LEX. 2007, p. 32.
15. Legea Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi. Nr. 845-XII din 13 ianuarie 1992. În: Monitorul Parlamentului, 28.02.1994, nr. 2.
16. Ciobanu I.T. Dreptul transporturilor. București: ACTAMI. 2000, p. 4.
17. Garștea N. Asigurarea juridică a activității de transport. În: Analele ATIC -2007-2008. Chișinău: Evrica. 2009, p.46.
18. Garștea N. Reglementarea raportului juridic de transport de legislația RM. Chișinău: Evrica. 2007, p. 330 – 334.
19. Васькин В. Гражданско-правовая ответственность. Владивосток: Дальневосточного унив. 2008, с. 1 – 2.
20. Cojocari E. Forme ale răspunderii juridice. Chișinău: CEP USM. 2011, p. 25.

21. Garștea N. Răspunderea civilă contractuală și delictuală în transporturi internaționale. Chișinău: Evrica. 2007, p. 270 – 273.
22. Гражданский кодекс Российской Федерации. Москва. 2014, с. 254.
23. Dragomir Matei. Noțiuni privind delimitarea dintre răspunderea delictuală și răspunderea civilă contractuală. În: Analele științifice ale Academiei "Ștefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Chișinău. 2010, p. 152-158.
24. Garștea N. Influența dezvoltării economiei și legislației statului asupra exportului în R.M. În: Provocări pentru Știință și cercetare în perioade de criză. Tezele Conferinței Naționale cu Participare Internațională a Universității Alma Mater. Ediția a VII-a, 28-30 Martie 2013. Sibiu. 2013, p. 43-46.

ADNOTARE

Garștea Nina. Regimul juridic al activității de transport auto în Republica Moldova. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2015

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 201 titluri, 150 pagini de text de bază, anexe.

Publicații la tema tezei: rezultatele obținute sunt publicate în 19 lucrări științifice.

Cuvintele-cheie: regimul juridic al activității de transport auto, instituția activității de transportare, contract de transport auto, efectele contractului, principii, buna-credință.

Domeniul de studiu: specialitatea 553.01 – Drept privat (drept civil).

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul prezentului studiu constă în efectuarea unei investigații complexe a problemei instituției activității transportului auto, prin prisma analizei regulilor de drept ce guvernează această materie, valorificând în acest sens cadrul legal și abordările doctrinare în domeniu, precum și în formularea unor soluții și propuneri vizând perfecționarea legislației ce stabilește regimul juridic al activității de transport auto în Republica Moldova. Principalele obiective ale lucrării sunt: definirea și crearea conceptului instituției activității transportului auto, în contextul cadrului general în care se pune problema acestora; cercetarea aspectelor de drept comparat, în ce privește reglementarea legală a regimului juridic al activității de transport auto în Republica Moldova, efectelor acestea; enunțarea regulilor de drept, care guvernează instituția activității de transport auto în Republica Moldova și regimului ei juridic; evidențierea curenților și lacunelor existente în cadrul legal de reglementare al acestei instituții și formularea unor propuneri de *lege ferenda*, în vederea perfecționării și eficientizării legislației în domeniul vizat.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării rezidă în faptul, că ea reprezintă una din primele încercări de analiză științifică amplă și complexă a instituției activității transportului auto și stabilirii regimului ei juridic, în perimetrul doctrinei autohtone de drept civil. Cercetarea își învederează caracterul novator inclusiv grație faptului că a fost realizată o analiză eminentă comparativă a reglementărilor în materia instituției activității de transport auto și regimului ei juridic, care a făcut posibilă reliefaarea curenților cadrului legal național și crearea unor oportunități de implementare a practicilor legislative mai performante în legislația civilă a Republicii Moldova.

Problema științifică importantă soluționată constă în determinarea și fundamentarea științifică a regimului juridic al activității de transport auto în Republica Moldova prin abordarea sistemică a cadrului legal de reglementare și a viziunilor doctrinare în domeniu, precum și în formularea unor propuneri ce vor contribui la îmbunătățirea și eficientizarea legislației în materia cercetată.

Semnificația teoretică a lucrării constă în cercetarea complexă, multiaspectuală și interdisciplinară a problemelor regimului juridic al activității de transport auto în Republica Moldova, cu evidențierea interferențelor cu alte instituții importante din dreptul civil, dreptul procesual civil ș.a. Importanța teoretică rezidă în fundamentarea științifică a regimului juridic al activității de transport auto în Republica Moldova și a principiilor ce guvernează această activitate, în sistematizarea și argumentarea soluțiilor oferite de doctrina juridică, lucru care până acum nu s-a realizat în știința autohtonă de drept civil.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în interpretarea clară și univocă a normelor legale în materia regimului juridic al activității de transport auto în Republica Moldova, ceea ce va contribui la aplicarea corectă a legislației atât de către participanții la raporturile juridice civile, cât și de către instanțele judecătorești chemate să examineze cauzele de încălcare a regimului juridic al activității de transport auto în Republica Moldova și să determine efectele pe care aceasta le va produce. Considerăm, de asemenea, că propunerile de *lege ferenda*, formulate în urma investigațiilor întreprinse, pot fi puse la baza proiectelor de modificare a legislației în domeniul activității de transport auto în Republica Moldova, lucru care va spori eficiența cadrului legal în general și a actului de justiție în particular.

Implementarea rezultatelor științifice: Lucrarea reprezintă un studiu complex, cu soluții teoretice argumentate și propuneri practice, care ar putea fi utile dintr-o perspectivă didactică, în procesul predării disciplinei Drept civil în cadrul facultăților de drept, prezentând interes în același timp și pentru practicienii în domeniul dreptului privat.

АННОТАЦИЯ

Гарштя Нина, «Правовой режим деятельности автомобильного транспорта в Республики Молдова», диссертация на соискание ученой степени доктора права, Кишинев, 2015

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиографический список из 201 источников, 150 страницы основного текста.

Публикации по теме диссертации: результаты исследования были опубликованы в 19 научных работах.

Ключевые слова: правовой режим. автомобильный транспорт, деятельность автотранспорта, гражданско-правовой договор транспортировки груза, пассажиров и багажа, последствия и эффект заключения договора, добросовестность.

Область научного исследования: 553.01 – Частное право (гражданское право).

Цель и задачи исследования. Цель настоящей работы состоит в осуществлении комплексного научного исследования института правового режима деятельности автотранспорта, анализа основополагающих правил в данной области, разработанных в законодательстве и правовой доктрине, а также, в выдвижении предложений по совершенствованию законодательства. Основными задачами исследования являются: определение института правового режима деятельности автотранспорта; осуществление сравнительного анализа правового регулирования института деятельности автотранспорта; определение основных принципов, регулирующих правовой режим института деятельности автотранспорта, анализ договора транспортировки груза пассажиров и багажа, выявление недостатков и пробелов, существующих в законодательстве по установлению правового режима деятельности автотранспорта и разработка предложений по совершенствованию и повышению эффективности законодательства в данной области.

Научная новизна и оригинальность работы состоит в том, что данное исследование является одной из первых попыток осуществления комплексного научного анализа института правового режима деятельности автотранспорта в отечественной гражданско-правовой доктрине. Работа носит оригинальный характер, в том числе благодаря сравнительному анализу правового регулирования и определения правового режима деятельности автотранспорта, что позволило выявить недостатки национального законодательства и дало возможность внедрить более совершенные нормативные разработки других государств.

Важная научная проблема, решенная в рамках данного исследования, состоит в определении и научном обосновании института правового режима деятельности автотранспорта, путем системного анализа положений законодательства и научных воззрений в данной области.

Теоретическая значимость работы состоит в комплексном и межотраслевом исследовании института правового режима деятельности автотранспорта, сопряженным с выявлением соотношений с другими важными институтами из гражданского, гражданско-процессуального права. Теоретическая важность работы состоит также в научном обосновании последствий правового режима деятельности автотранспорта и их руководящих принципов.

Прикладное значение работы состоит в понятном и однозначном толковании правовых норм, регулирующих института правового режима деятельности автотранспорта, что несомненно будет способствовать правильному применению законодательства как участниками гражданско-правовых отношений, так и судебными инстанциями, призванными рассматривать дела об нарушении правового режима деятельности автотранспорта о признании сделок по транспортировке груза, пассажиров и багажа недействительными.

Внедрение научных результатов: Работа представляет собой комплексное исследование, включающее аргументированные теоретические выводы и практические рекомендации, которые могут быть полезны в дидактическом плане, в процессе преподавания курса Гражданского права на юридических факультетах, а также могут представлять немаловажный интерес для практикующих юристов в области частного права.

ANNOTATION

Garstea Nina. The legal regime of automobile business Republic of Moldova, law thesis entitled, Chisinau, 2015

Thesis structure: introduction, four chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 201 titles, 150 pages of text. Publications from thesis: the results are published in 19 scientific papers. Key words: legal regime institution business activities automobiles transportation, contract vehicles, the effects of contract principles of good faith. Field of study: specialty 553.01 - Private Law (Civil Law).

Goals and objectives. The purpose of this study is an investigation of the problem of complex auto transport business organization by analyzing the legal rules governing the matter, drawing in this respect the legal and doctrinal approaches in the field and in the formulation of solutions and proposals for improvement of the legislation establishes the legal regime of automobile business in Moldova. The main objectives of the paper are: the definition and development of the concept of auto transport business institution in the context of the general framework in which the issue arises their research into comparative law in the legal regulation of the legal regime of automobile business in Moldova, these effects; stating rules of law governing automobile business institution in Moldova and its legal regime, highlighting weaknesses and loopholes in the legal framework of the institution and making suggestions of law in order to improve and streamline legislation concerned.

Scientific novelty of the paper is that it is one of the first attempts at broad and complex scientific analysis and road transportation business institution establish its legal regime in the area of domestic civil law doctrine. The research envisages newness including grace that was made purely comparative analysis of statutory automobile business institution and its legal regime, which made it possible to highlight the weaknesses of the national legal framework and creating opportunities for more efficient implementation of legislative practices the civil legislation of the Republic of Moldova.

Important scientific problem addressed is to determine the scientific validity and legal status of automobile business in the Republic of Moldova by addressing systemic regulatory and legal framework in the field of doctrinal views, and formulate proposals that will help improve and streamline the legislation the matter investigated.

The significance of the paper is to research complex, multidimensional and interdisciplinary issues legal regime of automobile business in Moldova, highlighting interference with other actors in civil law, civil procedure, etc.

Theoretical importance lies in the scientific substantiation of the legal regime of auto transport activity in Moldova and the principles governing these activities, structuring and documentation of the solutions offered by legal doctrine, which so far it has done in the civil domestic science.

Value of the work is clear and unequivocal interpretation of legal norms in the matter of the legal regime of automobile business in Moldova, which will contribute to the proper application of the law by both participants in civil legal relations, as well as the courts called to examine the causes of the violation of the legal regime of automobile business in the Republic of Moldova and to determine the effects that this will occur. We also believe that the suggestions of law, issued following investigations carried out, can be made the basis of draft legislation amending the automobile business in Moldova, which will increase the efficiency of the legal framework in general and the act of justice in particular.

Implementation of scientific results: This paper is a comprehensive study with theoretical solutions grounded and practical proposals that might be useful from a teaching perspective, the process of teaching civil law faculties of law, the interests of both practitioners and private law.

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE ȘI POLITICE

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 347.763:656(478) (043.2)

GARȘTEA NINA

REGIMUL JURIDIC AL ACTIVITĂȚII DE TRANSPORT AUTO
ÎN REPUBLICA MOLDOVA”

Specialitatea 553.01-Drept privat (drept civil)

AUTOREFERAT LA

TEZA DE DOCTOR ÎN DREPT

Aprobat spre tipar: 10.06.2015
Hîrtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar.: 2,0

Formatul hîrtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr.59/15

Centru editorial-poligrafic al USM str. Al Mateevici 60, Chișinău